

Laatu- ja seurantaohjeistus kierrätyslaitoksille biojätteen laadukkaan kierrätyksen varmistamiseksi

Final 2.6.2026

Sisällys

- Tausta ja tavoite
- Ohjeistus
- Biojätteen kierrätystä koskevat säädökset

Tausta ja tavoite

Miksi ohjeistus on laadittu?

- Tämä ohjeistus on laadittu osana Laadukas biokierrätys -hanketta, jonka tavoitteena on parantaa biojätteen laatua koko arvoketjun yhteistyöllä ja varmistaa kierrätyslannoitteiden hyvä laatu ja hyödynnettävyys
- Ohje antaa kierrätyslaitoksille hyödyllistä tietoa biojätteen kierrätyksen laadun parantamiseksi ja selventää kierrätyslaitoksen roolia biojätteen laadun varmistuksessa.
- Lainsäädäntö asettaa selkeät minimitasoiset velvoitteet kierrätyslaitoksille. Biojätteen kierrätystä säädellään jäte-, ympäristönsuojelu-, sivutuote- ja lannoitelainsäädännön kautta. Lannoitelainsäädännön epäpuhtauksia koskevat raja-arvot kiristyvät 1.1.2028 alkaen.
- Laatujärjestelmä vaaditaan kaikilta lannoitevalmisteiden valmistajilta. Laatujärjestelmän avulla valmistaja varmistaa, että lannoitevalmisteen valmistus ja valmis lannoitevalmiste täyttävät niille lainsäädännössä asetetut vaatimukset.
- Kierrätyslannoitteiden valmistaja vastaa lopputuotteiden laadusta. Kierrätyslaitoksilla voi olla käytössään erilaisia esi-, pää- ja jälkiprosessointitekniikoita. Tekniset valinnat riippuvat käsiteltävistä jätteiden moninaisuudesta, laadusta ja laitoksella valmistettavista lopputuotteista.

Kierrätyslaitos osana biojätteen arvoketjua

Jätteen- tuottaja

- Vastaa jätehuoltopalvelun hankinnasta
- Vastaa biojätteen oikeasta lajittelusta syntypaikassa lainsäädännön vaatimusten, jätehuollon palveluntarjoajan ja oman konsernin/toimipaikan ohjeiden mukaisesti

Jätehuollon palveluntarjoaja

- Vastaa (bio)jätehuollon kokonaispalvelusta ja ohjeistaa sekä neuvoo asiakkaitaan
- Ohjaa biojätteet asianmukaisiin käsittelylaitoksiin ja tekee sopimuksen käsittelylaitoksen kanssa
- Seuraa osaltaan laatua, auditoi tarvittaessa ja raportoi asiakkaalle

Jätteen kuljettaja

- Noudattaa saamaansa ohjeistusta
- Varmistaa tarvittaessa, ettei samaan kuormaan sekoitu laadultaan erilaisia biojätteitä
- Havaitsee poikkeamat ja raportoi sovittujen käytäntöjen mukaisesti

Jätteen käsittelijä

- Vastaa biojätteen käsittelystä ja lopputuotteiden laadusta sääntelyn asettamien vaatimusten, ympäristöluvan ja oman laatu- ja seurantaohjeistuksensa mukaisesti
- Antaa tarvittavat raportit ja tiedot arvoketjussa edeltäville tahoille

Laatu- ja seurantaohjeistus kierrätyslaitoksille biojätteen laadukkaan kierrätyksen varmistamiseksi

Laatu- ja seurantaohjeistus kierrätyslaitoksille biojätteen laadukkaan kierrätyksen varmistamiseksi

MINIMITASO

- Ympäristönsuojelu-, jäte- ja lannoitelakien minivaatimusten noudattaminen (kts. Sivut 9-11)
- Pakattua biojätettä saa käsitellä ainoastaan laitoksissa, joissa voidaan luotettavasti osoittaa pakkausten poistuminen käsittelyprosessissa. Osoittaminen tulee perustua toimipaikan lannoitevalmistusta koskevan laatu järjestelmän mukaiseen seurantaan ja dokumentointiin.

LISÄISET JA VAPAAEHTOISET

Ohjeistus

- Ohjeistaa jätehuoltoyhtiötä vastaanotettavien jätelajien laadusta. Ohjeistus pohjaa pääsääntöisesti valtakunnallisiin biojätteen lajitteluohjeistuksiin. [Linkki ohjeistukseen \(lisätään myöhemmin\).](#)

Vuoropuhelu & yhteistyö

- Biojätteen kierrätyslaitos käy aktiivista vuoropuhelua jätehuolto- ja logistiikkapalvelun tuottajan kanssa, ohjeistaa ja neuvoo sekä ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.
- Kierrätyslaitos toimittaa arvoketjun toimijoille palautetta toimitetun biojätteen laadusta.
- Kierrätyslaitos tarjoaa helposti saatavissa olevaa tietoa laitoksen teknistä

valmiuksista käsitellä eri jakeita sekä tietoa valmistamiensa kierrätyslannoitteiden ja -ravinteiden laadusta. Antaa pyydettyä tarkempaa tietoa yhteistyökumppaneille.

Sisäinen laatutyö

- Kierrätyslaitoksella tehdään säännöllisesti sisäinen auditointi

JATKOKEHITYSMAHDOLLISUUDET

- Kierrätyslaitos laatii kirjallisen toimintamallin epäpuhtauksien minimimiseksi laitoksella
- Toteuttaa lainsäädännön minimitasoa tiheämpää ainesosaluokkien analysointia vierasaineiden osalta
- Kierrätyslaitos kertoo laajemmin lannoitteiden laatu tiedoista
- Toimiala toteuttaa kehitystoimia erotellun pakkausjätteen kierrätyksen mahdollistamiseksi
- Toimiala osallistuu kehitystoimiin biojätepohjaisten kierrätyslannoitteiden käytön lisäämiseksi maataloudessa
- Toimiala osallistuu erilliskerätyn biojätteen koostumusselvityksiin

Biojätteen kierrätystä koskevat säädökset

Yhteenveto lakisääteisistä vaatimuksista toimenpiteineen (biojäte; ei kattava listaus)

Ympäristönsuojelu ja jätelaki:

- Ympäristölupa vaaditaan kaikilta kierrätyslaitoksilta.
- Toiminnanharjoittajien on raportoitava vuosittain määräajoin laitoksen päästöistä ja toiminnasta. Jos toiminnassa tapahtuu häiriö tai poikkeuksellinen tilanne ja päästöraja-arvot ylittyvät niin, että tilanteesta aiheutuu välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa, toiminnanharjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle tilanteesta välittömästi.

Eläinperäiset sivutuotteet:

- Laitoshyväksyntä vaaditaan laitoksilta, jotka käsittelevät eläimistä saatavia sivutuotteita tai varastoivat niistä valmistettuja tuotteita. Laitoshyväksyntä on tuotantolaitos- tai tuotantolinjakohtainen.
- Edellytetään omavalvontasuunnitelmaa, joka sisältää eläinperäisiin sivutuotteisiin liittyvän oman toiminnan kuvailua sekä siinä ilmenevien riskien tunnistamista ja hallintaa. Toimijoiden on varmistettava, että eläimistä saatavat sivutuotteet ja niistä johdetut tuotteet ovat jäljitettävissä kaikissa valmistus-, käyttö- ja hävittämisketjun vaiheissa.
- Toimija on itse vastuussa toiminnastaan ja omavalvonnan toteutumisesta. Valvovat viranomaiset arvioivat tarkastuksillaan, onko toiminta ollut omavalvonnan mukaista. Sivutuoteasetuksen mukaisesti hyväksytyistä laitoksista ylläpidetään EU:n komission edellyttämää **luetteloa** Ruokaviraston internetsivuilla.

Lannoitteiden valmistus:

- Talouden toimijan on ennen lannoitevalmisteen valmistuksen, markkinoinnin tai tuonnin aloittamista tehtävä kirjallinen toiminnan

aloitusilmoitus Ruokavirastoon.

- Talouden toimijalla, joka valmistaa tai valmistuttaa ja pitää lannoitevalmistetta kaupan omalla nimellään tai tuotemerkillään, on oltava toimintaa koskeva lainsäädännön mukainen **laatujärjestelmä**. Laatujärjestelmä on liitettävä mukaan Ruokavirastolle tehtävään toiminnan aloitusilmoitukseen.
- Lannoitevalmisteiden viralliseen valvontaan liittyvä analytiikka ja sivutuoteasetuksen edellyttämät hygienianalyysit on tehtävä Ruokaviraston **laboratoriossa** tai Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa.
- Talouden toimijan on pidettävä tiedostoa tuotteiden jäljitettävyyden varmistamiseksi. Tiedostoon on merkittävä lannoitevalmisteiden ja niiden raaka-aineiden ostot ja alkuperä, valmistettujen tuotteiden määrät, tuotteiden luovutukset sekä varastopaikat. Lisäksi tuotteiden ja raaka-aineiden maahantuonti- ja vientimääristä on pidettävä kirjaa.
- Talouden toimijoiden on ilmoitettava vuosittain Ruokavirastolle tiedot edellisenä vuonna valmistamistaan, maahantuomistaan ja markkinoille saattamistaan lannoitevalmisteista. Vuosi-ilmoituksessa ilmoitetaan lannoitevalmistekäyttöön valmistetut ja markkinoille saatetut tuotteet sekä niiden määrät ja käyttökohteet. Lannoitevalmisteiden valmistuksen osalta on ilmoitettava lisäksi valmistuksessa käytetyt ainesosat ja ainesosaluokat sekä Tuotteiden typen (N) ja fosforin (P) kokonaispitoisuudet.
- Hyväksytyjen lannoitevalmisteita valmistavien laitosten hyväksyntänumerot on merkitty Ruokaviraston **valvontarekisteriin**.

Yhteenveto lakisääteisistä vaatimuksista (biojäte; ei kattava listaus) 1/2

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) - Laitokset tarvitsevat ympäristöluvan

- 6 § Selvillä olovelvollisuus
- 7 § Velvollisuus ehkäistä ja rajoittaa ympäristön pilaantumista
- 8 § Luvanvaraisesta, ilmoituksenvaraisesta ja rekisteröitävästä toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen (BAT:n soveltaminen)
- 16 § Maaperän pilaamiskielto
- 17 § Pohjaveden pilaamiskielto
- 20 § Yleiset periaatteet ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa
- 27 § Yleinen luvanvaraisuus
- 32 § Poikkeus eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuudesta
- 6 Lupaharkinta ja lupamääräykset
- 7 Direktiivilaitoksen lupaharkinta
- 8 Lupapäätös

Jätelaki (646/2011)

- 8 § Etusijajärjestys (ehkäisy → kierrätys → energia → loppusijoitus)
- 15 § Erilläänpitovelvollisuus
- 29 § Jätteen luovuttaminen

- 72 § Roskaamiskielto
- (94 § Hyväksyminen jätehuoltorekisteriin)
- (100 § Ammattimaisen keräyksen rekisteröinti)
- 118 § Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus
- 119 § Kirjanpitoon sisällytettävät tiedot ja niiden säilyttäminen
- 120 § Toiminnanharjoittajan seuranta- ja tarkkailuvelvollisuus
- 121 § Siirtoasiakirja tietyistä jätteistä (esim. lietteet, vaaralliset jätteet) on laadittava siirtoasiakirja kuljetuksen yhteydessä.

Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021) - Täydentää jätelakia

- 7 § Jätteen pakkaaminen ja merkitseminen sekä jätteestä annettavat tiedot
- 10 § Jätteen keräys
- 11 § Jätteen kuljetus
- 13 § Jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan poistaminen käytöstä
- 36 § Jätteen käsittelijän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus
- 40 § Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot
Jos laitokselle toimitetaan jätettä, josta vaaditaan siirtoasiakirja (esim. lietteet tai vaaralliset jätteet), asiakirjassa on oltava: jätteen haltijan tiedot,
- 41 § Jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelma

Yhteenveto lakisääteisistä vaatimuksista (biojäte; ei kattava listaus) 2/2

Lannoitelaki 711/2022

- 2 § Soveltamisala
- 4 § Määritelmät
- 7 § Lannoitevalmisteiden tuotevaatimukset
- 11 § Pakkausvaatimukset
- 12 § Talouden toimijan luotettavuus
- 13 § Toiminnan järjestäminen
- 14 § Ilmoitusvelvollisuus
- 15 § Ennakkohyväksyntä (Jos toiminnassa käsitellään eläimistä saatavia sivutuotteita, toiminta voi edellyttää Ruokaviraston ennakkohyväksyntää.)
- 16 § Tiedoston pitämistä ja jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset
- 17 § Laatujärjestelmä
- 28 § Ennakkoilmoitus

Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista 964/2023 ja päivitykset

- 1 § Soveltamisala
- 3 § Lannoitevalmisteiden tuoteluokat
- 5 § Ainesosaluokat
- (6 § Lannoitevalmisteiden ja lannan käyttö)
- (7 § Jätevesilietteiden käyttö maa- ja puutarhataloudessa)
- (8 § Jätevesilietteiden käytön varoaika)
- 9 § Seleenin
- 10 § Lannoitevalmisteiden merkintävaatimukset
- 11 § Lannoitevalmisteiden poikkeamia koskevat säännöt
- Liite 1 Tuoteluokkien vaatimukset
- Liite 2 Ainesosaluokkien vaatimukset.
- Liite 3 Tuoteseloste- ja merkintävaatimukset

Laki eläimistä saatavista sivutuotteista 517/2015

- 1 § Soveltamisala
 - 4 § Sivutuotteiden luokitus
 - 13 § Toimijan rekisteröinti- ja hyväksymisvelvollisuus
 - 14 § Hyväksymisen edellytykset
 - 15 § Oma-valvonta
 - 16 § Kirjanpito-velvollisuus
 - 17 § Asiakirjavaatimukset
 - 20 § Valvonta
- + Sivutuoteasetus (EU) 1069/2009 + täytäntöönpanoasetus 142/2011
- ### Kunnalliset jätehuoltomääräykset
- Täydentävät valtakunnallista sääntelyä